

Sygn.akt III AUa 293/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SO del. Sławomir Bagiński

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 listopada 2013 r. w B.

sprawy z odwołania E. J.

przeciwko Zakładowi Emerytalno - Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji wnioskodawcy E. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 grudnia 2012 r.
sygn. akt IV U 3092/12

oddala apelację.

Sygn. akt III A Ua 293/13

UZASADNIENIE

Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. decyzją z dnia 4 grudnia 2009 r. w związku z otrzymaniem z IPN informacji (...)wskazującej okres od 1 marca 1962 r. do 5 kwietnia 1990 r. jako okres pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa - ustalił nową wysokość emerytury policyjnej E. J. od dnia 1 stycznia 2010 r. na kwotę brutto 3.148,98 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji E. J. wniósł m.in. o jej zmianę i przyznanie świadczenia emerytalnego w dotychczasowej wysokości wraz z dodatkami i świadczeniami pieniężnymi, w tym przyznanie świadczenia emerytalnego w nieobniżonej wysokości na poziomie 40% podstawy za 15 lat służby i 2,6% podstawy wymiaru za każdy dalszy rok służby z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych oraz przysługujących podwyższeń i dodatków. Dodatkowo podniósł, że od 1 marca 1962r. do 5 kwietnia 1990r. przez 28 lat pracował w Pionie Obserwacji (...), który nie został zlikwidowany lecz w całości przeszedł do Urzędu Ochrony Państwa, podobnie jak Pion W i Pion (...). Poza tym okres służby w Wyższej Szkole (...) w L. błędnie przyjęto jako służbę w organach bezpieczeństwa państwa.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury policyjnej, na podstawie decyzji Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1990 r. Do wysługi emerytalnej zaliczono mu służbę w Milicji w wymiarze 35 lat 11 miesięcy i 25 dni oraz 4 lata 4 miesiące i 10 dni innych okresów zaliczanych do wysługi. Instytut Pamięci Narodowej dnia 26 października 2009r. wystawił informację o przebiegu służby nr (...), iż od 1 marca 1962 r. do 5 kwietnia 1990 r. E. J. pełnił służbę w organach, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (tj. Dz. U. z 2007r., Nr 63, poz. 425 ze zm.). Sąd decyzją z dnia 4 grudnia 2009r., na podstawie art. 15b w zw. z art. 32 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz informacji IPN od dnia 1 stycznia 2010 r. ustalił wysokość emerytury policyjnej w kwocie 3148,98zł.

Sąd wskazał, że spór sprowadza się do ustalenia, czy istniały podstawy do obniżenia wysokości świadczenia emerytalnego E. J. za w/w okres pełnienia przez niego służby od 1 marca 1962 r. do 5 kwietnia 1990 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Sąd uznał, że wnioskodawca w całym spornym okresie był funkcjonariuszem Służby Bezpieczeństwa. Nie wyłączył z tego okresu nauki skarżącego w Oficerskiej Szkole Obserwacji Zewnętrznej w L.. Sąd stwierdził, że szkoła ta nie została wymieniona w katalogu organów bezpieczeństwa i nie może być zaliczona do takich organów w kontekście art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów. Uczelnia ta została powołana rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1.09.1972 r. w sprawie utworzenia wyższej szkoły oficerskiej resortu spraw wewnętrznych, z którego nie wynika, iż była to jednostka Służby Bezpieczeństwa. Jednak zdaniem Sądu okres służby w w/w szkole na stanowisku słuchacza nie mógł być wyłączony z zaskarżonej decyzji, bo wnioskodawca był wówczas słuchaczem szkoły, a nie na jej etacie jako podchorąży (student). Pozostawał więc na etacie jako czynny funkcjonariusz Służby Bezpieczeństwa.

W oparciu o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie o sygn. akt K 6/09 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r. (II UZP 2/11), Sąd Okręgowy stwierdził, że za każdy rok pełnienia służby w latach 1944 - 1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (tj. Dz.U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.), emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia.

Sąd Okręgowy nie podzielił twierdzeń skarżącego co do ewentualnej niekonstytucyjności przyjętego sposobu ustalenia świadczenia emerytalnego skarżącego. Sąd także nie uwzględnił wyłączenia na wolnym etacie ogniwa Służby Bezpieczeństwa, gdyż była to służba w strukturach bezpieczeństwa państwa. Okres w dyspozycji Komendanta MO w O. był także służbą w organach bezpieczeństwa państwa.

E. J. złożył apelację od powyższego wyroku. Zaskarżając rozstrzygnięcie w całości, zarzucił mu: naruszenie prawa materialnego:

- art. 91 Konstytucji RP oraz ratyfikowanej przez Polskę Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950r. (Dz. U. z 1973r. nr 61 poz. 284) łącznie z Protokołem nr (...) do Konwencji z dnia 20 marca 1952r. z powodu uchylenia się Sądu pierwszej instancji od bezpośredniego zastosowania postanowień w/w Konwencji, a w szczególności jej art. 6, 7, 13 i 14 oraz protokołu Nr 1 Konwencji.

Apelujący zarzucił również naruszenie:

- art. 15b ust. 1 w zw. z art. 15b ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1984 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 23 stycznia 2009r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy Policji (Dz. U. nr 24, poz. 145) poprzez niezastosowanie przez Sąd pierwszej instancji do określenia wymiaru emerytury art. 15 tej ustawy,

- art. 2 ust. 3 z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (tj. Dz. U. z 2007r., Nr 63, poz. 425 ze zm.) w zw. z art. 13a policyjnej ustawy emerytalnej przez zaliczenie pracy w pionie (...) do służby w organach bezpieczeństwa państwa, a ponadto przez uznanie, że nauka – edukacja w Szkole Oficerskiej była służbą w organach bezpieczeństwa państw.

Skarżący zarzucił również naruszenie przepisów postępowania przez niewyjaśnienie wszelkich istotnych faktów mających znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.) zwłaszcza przez niepoddanie weryfikacji twierdzeń IPN-u, że pion (...), pomimo, że nie został rozwiązany z chwilą zorganizowania (...)u należy zaliczyć do Służby Bezpieczeństwa, bez wyjaśnień zakresu działań pionu (...) i charakteru jego pracy, co naruszyło zasadę kontryktoryjności (art. 232 k.p.c.) oraz granice swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) w przedmiocie uznania przez Sąd pierwszej instancji, tylko na podstawie zaświadczenia IPN, iż praca odwołującego w pionie (...) była służbą w organach bezpieczeństwa państwa.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie świadczenia w wysokości określonej w odwołaniu, ewentualnie
- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji lub
- uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu emerytalno - rentowego i przekazanie sprawy temu organowi do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna, gdyż Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy dokonał ustaleń stanu faktycznego oraz wszechstronnie rozważył i ocenił dowody zgromadzone w sprawie, respektując zasady wskazane w art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz w art. 233 § 1 k.p.c.

Jak wynika z art. 15a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U.2004.8.67.j.t.) emerytura dla funkcjonariusza, który został przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta na zasadach określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 2-5. Z kolei zgodnie z art. 15b ust. 1 w/w ustawy w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 1) 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990; 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4.

Należy podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 lutego 2010r. w sprawie o sygn. K 6/09 stwierdził, iż art. 15b ust. 1 w/w ustawy w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 3 ustawy z 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. Przytoczone orzeczenie

Trybunału Konstytucyjnego wiąże Sąd m.in. w niniejszej sprawie, na mocy art.190 ust.1 Konstytucji RP. Z przepisu tego bowiem wynika, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z dnia 13 lutego 2009 r. Nr 24. poz. 145) były również przedmiotem kontroli Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu przez pryzmat ich zgodności z przepisami Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w tym z art. 1 Protokołu Nr (...) do tej Konwencji, który odnosi się do ochrony mienia, a także – zdaniem Trybunału - ochrony świadczeń emerytalnych. W decyzji Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 14 maja 2013r. (w sprawie A. C. i (...) innych przeciwko Polsce – skarga nr: (...)) Trybunał zaaprobował polskie przepisy zmniejszające przywileje emerytalne osób zatrudnionych w instytucjach komunistycznego Państwa służących niedemokratycznemu reżimowi. Podkreślił, że służba takich osób w tajnej policji stworzonej w celu naruszania praw człowieka chronionych przez Konwencję, zezwala na zmniejszenie ich świadczeń emerytalnych. Polskie władze, wprowadzając przedmiotową regulację, nie zastosowały zatem środków wykraczających poza niezbędne do osiągnięcia usprawiedliwionego celu tej regulacji, którym było odebranie przywilejów emerytalnych członkom dawnej policji politycznej, w celu zapewnienia większej sprawiedliwości systemu emerytalnego.

Sąd Okręgowy nie naruszył zatem wskazanych w apelacji przepisów prawa materialnego, w tym przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Konstytucji RP. Trafnie przy tym oparł się na w/w wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz na uchwale Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011r. (II UZP 2/11, OSNP 2011, nr 15-16, poz. 210), zgodnie z którą za każdy rok pełnienia służby w latach 1944 – 1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno - dezubekizacyjnej emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (w/w art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994r.). Stąd wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia. W uzasadnieniu w/w uchwały Sąd Najwyższy wskazał, iż żadna wykładnia zawartego w art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy odesłania do art. 15 tej ustawy nie daje osobom, które pełniły w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjno-dezubekizacyjnej, możliwości prawnych ani argumentów prawnych lub prawniczych do domagania się ustalenia wysokości należnych im emerytur z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy od innej podstawy wymiaru niż 0,7% za każdy rok pełnienia służby w wymienionych w art. 2 organach bezpieczeństwa państwa. Przeciwnie, poddane analizie przepisy są jednoznacznie czytelne, a przeto jasne i niewymagające szczególnie pogłębionej analizy prawnej ani prawniczej.

Podobny pogląd zawiera orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2012 r. w sprawie III AUa 1648/11 (Lex nr 1213809), które Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni aprobuje. Analogiczne stanowisko prezentuje doktryna (Anetta Jędrasik-Jankowska, Karina Jankowska Prawo do emerytury LexisNexis Warszawa 2011r. str.625 i nast.).

Należy podkreślić, że z informacji Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby Nr (...) (k. 13 akt rentowych) wydanej dnia 26 października 2009r., na mocy art. 13a ust. 1 i ust. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy wynikało, że wnioskodawca w okresie od 1 marca 1962r. do 5 kwietnia 1990r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów.

Dokument ten był podstawą wydania zaskarżonej decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.. Nie był on jednak wiążący dla tego organu, jak i dla weryfikujących tę decyzję sądów co do faktu (przebiegu służby), jak i co do oceny prawnej, czy praca wnioskodawcy w w/w jednostkach stanowiła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 grudnia 2011 r. (II UZP 10/11, OSNP 2012/23-24/298) stwierdził, że Sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa).

Na zasadę niezwiązania organu rentowego i sądu powszechnego informacją IPN wskazał również Trybunał Konstytucyjny. W uzasadnieniu wyroku z dnia 11 stycznia 2012r. (K 36/09, OTK-A 2012/1/3), stwierdził bowiem, że informacja o przebiegu służby byłego funkcjonariusza organów bezpieczeństwa PRL, mimo braku możliwości bezpośredniego zakwestionowania jej treści w postępowaniu przed IPN przez funkcjonariusza, którego informacja dotyczy, podlega nie tylko weryfikacji w postępowaniu przed właściwym organem emerytalnym, ale przede wszystkim podlega wszechstronnej kontroli sądowej w postępowaniu wyjaśniającym. W razie bowiem zaskarżenia decyzji organu emerytalnego o ostatecznym ukształtowaniu praw emerytalnych funkcjonariusza rozstrzyga co do istoty sąd powszechny, który nie jest prawnie związany treścią tej informacji. Zobligowany jest on jednak do respektowania kwalifikacji tego dowodu jako dokumentu urzędowego (art. 244 § 1 k.p.c.), sporządzonego w przepisanej formie przez powołany do tego organ państwowy, w zakresie działania tego organu (art. 244 § 1 k.p.c.). Wystawiający taki dokument Instytut Pamięci Narodowej jest organem państwowym, działającym na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U.2007.63.424 j.t.). W zakresie działania tego organu ustawodawca przewidział, na podstawie w/w art. 13a ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, sporządzanie na wniosek organu emerytalnego informacji o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej.

Wspomniana informacja IPN nie podlegała również zaskarżeniu, gdyż ma ona charakter zaświadczenia (a nie orzeczenia). Przemawia za tym nie tylko jednoznaczne brzmienie art. 13a ust. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy nakazujące powyższą informację traktować jako równoważną z zaświadczeniem o przebiegu służby wydawanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb, ale również treść tej informacji nawiązująca do dokumentacji osobowej o zatrudnieniu niezbędnej przy ustalaniu prawa do emerytury. Mamy tu do czynienia z urzędowym potwierdzeniem faktów dotyczących przebiegu służby funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa PRL, wynikających z danych znajdujących się w posiadaniu IPN, tj.: 1) danych osobowych funkcjonariusza; 2) wskazania okresów służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej oraz 3) informacji, czy z dokumentów zgromadzonych w archiwach IPN wynika, że funkcjonariusz w tym okresie, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego (art. 13a ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy). Podobne stanowisko również wynika z uzasadnienia w/w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2012r. Trybunał w tym orzeczeniu wyraźnie traktuje informację IPN jako dokument urzędowy, co nakazuje uznać jego treść za udowodnioną, nie przesądzając znaczenia tego dokumentu dla wyniku sprawy. Należy bowiem podkreślić – za doktryną i orzecznictwem - że dokument urzędowy, odpowiadający wymaganiom z art. 244 § 1 k.p.c., korzysta z domniemania prawdziwości (autentyczności) oraz domniemania zgodności z prawdą tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone. Domniemania te mogą być obalone w sposób przewidziany w art. 252 k.p.c., tj. przez zaprzeczenie prawdziwości dokumentu i udowodnienie, że oświadczenie organu zawarte w danym dokumencie urzędowym, wystawionym przez ten organ, jest niezgodne z prawdą (Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Jędrzejewska Maria, Grzegorzcyk Paweł, Weitz Karol, Ereciński Tadeusz, Gudowski Jacek [w:] Ereciński Tadeusz Część pierwsza, tyt. VI dz. III roz. 2 oddz. 2 art. 244). Przepis art. 252 k.p.c. nie zawiera żadnych ograniczeń dotyczących rodzaju dowodów, za pomocą których strona powinna wykazać prawdziwość swoich twierdzeń w przedmiocie kwestionowania wartości dowodowej dokumentu urzędowego (postanowienie Sądu Najwyższego Izba Cywilna z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 256/2001, LexPolonica nr 375455). Stąd jeśli wnioskodawca zaprzeczałby zgodności z prawdą informacji

IPN o przebiegu jego służby w organach bezpieczeństwa państwa, to powinien, w oparciu art. 252 k.p.c., okoliczność tę wykazać wszelkimi dostępnymi dowodami przeciwnymi. Jednakże wnioskodawca tego nie uczynił.

Weryfikując w/w informację Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby Nr (...), wydaną dnia 26 października 2009r., Sąd Okręgowy prawidłowo zwrócił się do tej instytucji o nadesłanie szczegółowych danych o przebiegu służby skarżącego w organach bezpieczeństwa państwa (k. 8). W odpowiedzi IPN przesłał uwierzytelniony wydruk z Biuletynu Informacji Publicznej IPN (<http://katalog.ipn.gov.pl>), zawierający szczegółowe dane o przebiegu służby E. J.. Jednocześnie instytut wyjaśnił, że informacja o przebiegu służby Nr (...) dotycząca skarżącego została sporządzona, w oparciu o dane opublikowane przez Biuro Lustracyjne IPN w katalogu pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa, na podstawie art. 52a pkt 6 ustawy z dnia 18 grudnia 1998r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 1998r., nr 155, poz. 1016 ze zm.). Z katalogu funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa (k. 10) wynikało zatem, że wnioskodawca pracował w okresach: od dnia 1 marca 1962 r. był starszym wywiadowcą w wydziale (...) Sekcji 1 KW MO O., od 20 lutego 1963 r. zaś został słuchaczem Oficerskiej Szkoły Obserwacji Zewnętrznej CW MSW w L., następnie od 3 sierpnia 1963r. pozostawał do dyspozycji zastępcy komendanta ds. bezpieczeństwa KW MO O., a od 1 kwietnia 1967r. był wywiadowcą w wydziale (...) Sekcji 1 KW MO O., od 1 sierpnia 1973r. został zastępcą naczelnika wydziału (...) KW MO O., a od 1 lipca 1978r. do 5 kwietnia 1990r. był naczelnikiem wydziału (...) KW MO O.. Powyższe wynika również z informacji o przebiegu służby funkcjonariusza MO załączonej do akt rentowych (k. 4)

Wymienione w powyższej informacji okresy podlegały zaliczeniu do służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów. Zgodnie z tym przepisem organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy są instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych.

Bezspornie wnioskodawca pracował w strukturach Milicji Obywatelskiej, podległej instytucjom centralnym Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a zatem w organach bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 5 w/w ustawy. Odwołujący pełnił służbę w znamiennym wydziale (...) pionu (...).

Należy wyjaśnić, że pion (...) oznaczał jednostki SB, których zadaniem było prowadzenie obserwacji osób i obiektów na polecenie jednostek operacyjnych SB. Na pion "B" składało się Biuro (...) MSW i Wydziały (...) terenowych jednostek SB. W tym biuro (...) MSW było jednostką organizacyjną resortu spraw wewnętrznych PRL, działającą w latach 1956 – 1990, utworzoną na bazie istniejącego od 1945r. Wydziału VII Departamentu I Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, zajmującego się sprawami obserwacji zewnętrznej .

Biuro zajmowało się obserwacją osób i obiektów, przeprowadzaniem wywiadów i ustaleń, a także wstępnym rozpoznaniem i zabezpieczeniem operacyjnym przebywających w Polsce dyplomatów i cudzoziemców. Utworzone zostało zarządzeniem nr (...) ministra z dnia 27 listopada 1956r. Początkowo składało się z dwóch wydziałów odpowiadających za inwigilację obywateli PRL. Od 1 kwietnia 1957r. w jego skład włączono dotychczasowy Wydział IX Departamentu II MSW ds. obserwacji cudzoziemców, przez co stało się ono jedną z największych jednostek Służby Bezpieczeństwa. Terenowymi ekspozyturami pionu były wydziały (...) KW MO (początkowo jako samodzielne sekcje (...)) Obok nich istniały wykonujące podobne zadania Wydziały A lub Sekcje A Wydziałów Kryminalnych (działające na potrzeby Wydziału VI Oddziału (...) Kryminalnej KG MO). Zintegrowania struktur dokonano w czerwcu 1976r. i od tej pory Biuro (...) MSW pracowało na rzecz SB jak i MO.

Bezspornie skarżący pełnił służbę w pionie (...), w Wydziale (...) KW MO w O., będącym jednostką terenową SB. Zadaniem tego wydziału było prowadzenie obserwacji osób i obiektów na polecenie jednostek operacyjnych SB. W tej służbie odwołujący był osobą znaczącą i decyzyjną. Pracował bowiem m.in. na kierowniczych stanowiskach (zastępcy naczelnika i naczelnika Wydziału (...)). Z kolei o tym, że był on również pracownikiem aktywnym, sumiennym i zaangażowanym świadczyła treść akt personalnych funkcjonariusza SB (IPN Bi 059/60). NP. ze znajdującej się w

tych aktach charakterystyki służbowej z dnia 13 grudnia 1962 r. wynikało, że E. J. poza pracą ściśle techniczną, wykonywał w Wydziale (...) zadania natury operacyjnej. Wykazywał przejawy przedsiębiorczości i chęć szybkiego opanowania zawodu. Przywiązywał przy tym dużą wagę do szkolenia zawodowego i politycznego. W tych aktach znajduje się również pismo skarżącego jako naczelnika Wydziału (...) kierowane do Dyrektora Departamentu Kadr MSW z prośbą o skierowanie na przeszkolenie do szkoły w L.. Motywował on ją zamiarem pogłębienia wiedzy zawodowej w celu wzbogacenia i usprawnienia dotychczasowych metod pracy Wydziału (...) w O.. Stąd nie można było przyjąć prawdziwości twierdzeń skarżącego (k. 33), iż pełnił on tylko bierną służbę w Wydziale (...), polegającą na „potwierdzaniu lub zaprzeczaniu” okolicznościom oraz że nie miała ona charakteru politycznego.

Wbrew stanowisku apelującego także nauka wnioskodawcy od 20 lutego 1963 r. do 30 lipca 1963 r. w Oficerskiej Szkole Obserwacji Zewnętrznej Służby Bezpieczeństwa M.S.W. w L. była służbą w organach bezpieczeństwa państwa. Wspomniana szkoła była bowiem instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 w/w ustawy.

Okoliczność podjęcia i ukończenia nauki w w/w szkole przez skarżącego wynika zaś ze świadectwa z dnia 30 lipca 1963 r., załączonego do jego akt personalnych funkcjonariusza SB. Wprawdzie w tym czasie wnioskodawca uczył się i zaliczał egzaminy, to jednak cały czas był aktywnym funkcjonariuszem służby organów bezpieczeństwa państwa. W w/w szkole posiadał tylko status słuchacza. Jak słusznie dostrzegł Sąd pierwszej instancji, nie był on etatowym podchorążym (studentem) tej szkoły. Jak wynikało z akt personalnych okres nauki był krótki, gdyż trwał 5 miesięcy i 8 dni i miał formę przeszkolenia (kursu) głównie z zagadnień operacyjnych oraz obsługi sprzętu radiowego i foto. Zdobyte w toku tego przeszkolenia wiadomości E. J. miał wykorzystywać w dalszej pracy w sekcji do zadań specjalnych. Stąd też okres nauki E. J. od 20 lutego 1963 r. do 30 lipca 1963 r. nie podlegał wyłączeniu ze służby w organach bezpieczeństwa państwa. Odwołujący się w zakresie odmowy wyłączenia z okresów służby w organach bezpieczeństwa państwa tego okresu nauki w przedmiotowej szkole powołuje się na orzecznictwo sądowe, które dotyczy Wyższej Szkoły (...) w L. i które nie zalicza tej jest jednostki do organów bezpieczeństwa. Wprawdzie rzeczywiście orzecznictwo sądowe nie uznaje Wyższej Szkoły (...) w L. za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18.10.2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990 - (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 listopada 2009 r. II A Ka 322/09 ; orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2010 r. II A Ka 108/10 Apel.-W-wa 2010/4/16, KZS 2011/7-8/85; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r. II UZP 10/11, aczkolwiek SN w uzasadnieniu przedmiotowego postanowienia zdaje się sugerować lub dopuszczać odmiennie traktowanie okresu nauki w Wyższej Szkole Oficerskiej w Legionowie w stosunku do osób , które nie były funkcjonariuszami służby bezpieczeństwa przed podjęciem nauki i dopiero potem przystąpiły do tej służby, a odmiennie wówczas, gdy ktoś już jako funkcjonariusz służby bezpieczeństwa trafiał do szkoły) - to okoliczność ta w niniejszej sprawie jest o tyle nieistotna, że skarżący nie był słuchaczem Wyższej Szkoły (...) w L.. Jak wiadomo Wyższa Szkoła (...) w L. została formalnie powołana w 1972 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów PRL z dnia 1 września 1972 r. w sprawie utworzenia wyższej szkoły oficerskiej resortu spraw wewnętrznych (Dz. U. z 1972, nr 38, poz. 248). Zgodnie z § 7 tego rozporządzenia Wyższa Szkoła (...) rozpoczęła działalność dydaktyczną od roku szkolnego 1972/73. Poza sporem zaś w sprawie jest, iż skarżący był słuchaczem nie wyżej wspomnianej Szkoły lecz Oficerskiej Szkoły Obserwacji Zewnętrznej w L. w okresie 01.03.1963 r. do 30 lipca 1963 r. – a zatem 10 lat - przed utworzeniem Wyższej Szkoły (...) w L.. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w tej sytuacji istniejące orzecznictwo na dotyczące Wyższej Szkoły (...) w L. nie ma znaczenia dla sytuacji odwołującego się. Co się zaś tyczy tego czy szkoła, której słuchaczem był odwołujący się była w organach bezpieczeństwa państwa - winno rozwiewać uzyskane przez niego świadectwo (k. 161 odpisu akt personalnych nadesłanych przez IPN) z którego wynika, iż skarżący w przedmiotowym okresie ukończył „ Oficerską Szkołę Obserwacji Zewnętrznej Służby Bezpieczeństwa M.S.W.”

Z uwagi na powyższe należało zastosować wobec E. J. art. 15b w/w ustawy i przewidziany w tym przepisie wariant obniżenia wskaźnika przyznanej mu emerytury za okres od dnia 1 marca 1962r. do dnia 5 kwietnia 1990r. do 0,7 % podstawy wymiaru za każdy rok służby w w/w okresach. Nie było przy tym żadnych podstaw ani uzasadnienia korygowanie zasady wyliczania emerytury mundurowej od innego wskaźnika procentowego niż 0,7%

podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjno-dezubekizacyjnej, w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 in principio ustawy z 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, który przewiduje co najmniej 40% podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Jeżeli służba była pełniona w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa totalitarnego, o której mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, to emerytura wynosi zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok pełnienia takiej służby (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 czerwca 2013 r. (II UK 83/13, LEX nr 1335577).

Poza tym nie było potrzeby definiowania jednostki w której pracował wnioskodawca przez pryzmat art. 2 ust. 3 ustawy dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, zgodnie z którym jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Stąd nie miała znaczenia w sprawie podnoszona w apelacji okoliczność, iż Wydział (...) w O. nie został rozwiązany z chwilą zorganizowania (...), a włączony do jego struktur organizacyjnych bez weryfikacji indywidualnej zatrudnionych w nim funkcjonariuszy, a zatem nie odpowiadał ustawowej definicji jednostek SB.

Jak bowiem słusznie dostrzegł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 grudnia 2011r. (II UZP 10/11, LEX nr: 1101537) dla wykładni art. 15b decydujące znaczenie powinny mieć cele wprowadzenia tego przepisu do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Rozważania powinny zatem pójść raczej w kierunku oceny charakteru służby w organach bezpieczeństwa państwa przed 1990 r., a nie w kierunku oceny charakteru określonej jednostki organizacyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jako spełniającej albo niespełniającej kryteriów uznania jej za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy lustracyjnej. Nie można było jednak nie brać pod uwagę konstrukcji art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, który jednoznacznie odsyła do art. 2 ustawy lustracyjnej. Mając zatem na uwadze zakres tego przepisu oraz charakter służby skarżącego od 1 marca 1962r. do 19 lutego 1963r. oraz od dnia 3 sierpnia 1963r. do dnia 5 kwietnia 1990r. w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej - należało przyjąć za zasadne obniżenie wskaźnika emerytury policyjnej E. J. za sporny okres z 2,6 % do 0,7 % podstawy wymiaru.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny orzekł, na zasadzie art.385 k.p.c.